

ilki-wallan waiwuttaisfa
 häijymbi on häwäistystä,
 ilkeyttä ilkeämbi.

Seto paha näljän nähden
 muita maassa murtelee,
 ihmis-parka turhan tähden
 riemuitengin rundelee.

Olennoille vielä wäärä!
 tunne itse tuskan määrä,
 ennen kuin sen kuolewalle,
 waiwan tulen tundewalle
     tahdot tuoda,
     suotta suoda.

Eipä julma juonisansa
 pedon lailla peuhatesfa
 tunne tuskan waikeutta
 Luojan luondo-kappaleilla,
 itkuakan ihmisillä,
 waan on outo, warsin wailta
 hyvän-suonnon suloisuutta,
 rinnan riemua parasta.

Ajatellen ahdistusta
 pitkin maita, mandereita
 sydän särjetään suruinen,
 koska huudot, huokaukset,

waikaudet, waiwat, kiusat
 ylenewät yöt ja päiwät
 maasta, että maailman
 kohta pakahdun pahasta.

Pieni ombi pirun walda
 täällä wainota wakaišta,
 mutta miehet mieletöinä
 kiusan luoduille lisäävät.

Koskas tahdot tarpehesä
 Vuojan luodun lopettaa,
 anna mieläs ainehesä
 oman tunnon opettaa,
 että paitfi paljoutta
 liika tusta liewiää,
 wailla kiusan waikentta
 weri mahan wieriää.

Synnissä syndynyt,
 pahassa paisunut,
 ehdolla eksynyt,
 uskossa uupunut,
 joka ei Jumalan säändöjä säästä,
 ei taida taiwahan portille päästä.

Waikuttaisä waikentta
 kunnalla on kowa luondo,
 kelpollinen kätäleeksi
 oman tundonsa tulesä.

Sillä, joka sielussansa
hyvän-suonnon srujelee,
rakkauts on rinnassansa,
waiwat muilda warjelee.

Onnen halu omibi halpa
syyksi sydämen hywyuden,
hyvän halu, synnin salpa,
tuopi tundoohon pyhyuden.

Joka täällä palkan tähden
työnsä hyvän täytteleept,
ei se taida taiwahassa
siitä saada siunausta.

Koska tahto taipuwainen,
hyvä töillä täytetään,
niin jo ilo ihanainen
sielussamme siitetään.
Näin se woipi walmis olla
tulewassa tuomiolla
Herran suuren suosioon,
waan ei wielä ansioon.

Mjattele, armas weikko!
ehkä olet ollut heikko
täällä töitä täyttämään,
että Luoja kaiken luonnon

tähden henges hyvän-suomori
sielus siirtää elämään.

Rehellinen retkillänsä
heikkoillakin hetkillänsä
ombi hyöriwä hyvässä
ja sen pyynnössä pyhässä.

Täynnä hyvän hartautta
hengi wasten heikkoutta
taistelewa taitawasti
saapi armon awarasti.

Siunatut hedelmät säilywät siellä,
kussa nyt rakkaus siemenen suo ;
loppu on hyötyisä hyväällä tiellä,
pahalla waellus wahingon tuo.

Syvä jalo, juurtuwainen
maasta korren kasvattaa,
pöyrysamme paisuwainen
hyvä hyödyn waikuttaa.

Ilman alla ainehessa
woima wanha waikuttaa,
ollen luja luomisessa
paljoudet paisuttaa,
kussa sitte kulutellen
aika kaikki kaaduttaa,

muodot monet murennellen
maaksi jälle maaduttaa.

Bian pyyhdö woiton wäärän
ombi vaikutus wahingon,
niin kuin wiepi, wietteleeppi
syötti surmahan sudengin.

Hasun halu, tuuli turma,
tahdon wäärin taiwuttaa,
mutta himo, myrsky, surma,
wasta järjen waiwuttaa.

Hännästänsä hämähäkki
saapi siiman wirumean,
sydäimestä syndi-säkki
pahat juonet paisumaan.

Ilkeys on ihmisellä
tuhmuudessa turwonneena
niin kuin hämähäkifellä
perä-puoli paisuneena.

Alla hurjan huwituksen
aiwan suotta surmattaisfa,
ajettaisfa, ammuttaisfa
Puojan luondo-kappaleita
piru hirmu, hirskuwainen,
peitettynä pensahassa

irvistellen iloitseepi.

Soka julma juonissansa
ei nyt sääli elävää,
ei se luota Puojahansa,
toivo toista elämää.

Baikka pappi pahan hengen
karkoittaapi kasteheksa,
kuitengin se kurja wieras
monen tunnon turmeleepi,
tiensä tietääpi takaisin.

Balppauden wanha merkki,
kukon kuwa kirjaisessa
epä-luulon enendääpi,
koska lapsi lahjan sildä
saapi sanotun munaksi.

Poika! poista pahennusta,
etsi elon parannusta,
että lepo lewiää,
hyvän siemen sikiää.

Sekä hyvän hyljättäisfä
että pahan etsittäisfä
oma tundo tuomitsee,
sielun waara wallitsee.

Mattkallamme maailmassa
hyvä meitä hyödyttää,

tuskaksemme tuonelaassa
 paha pahan synnyttää.

Kuin ei ehdi kuolon walda
 edemmäksi elämää,
 niin ei tunne tuskan alda
 päässnyt hengen hämärää.

Wiisas aina alkuaansa
 ahkerasti arwelee,
 lohdullista loppuansa
 ennen muuta muistelee.

Riita nousnut riehuwainen
 syöpi sydämen hywyhden,
 niin kuin sota sortawainen
 rauhan rakkahan hedelmät.

Oypi ombi niin kuin raha,
 jonga kautta käytös paha
 woipi tuoda turmelusta,
 wahingongin vaikutusta.

Madon saapi surmaksensa
 puusta omena pudonnut,
 tunnon toukan tuskaksensa
 sydän syndihin wajonnut.

Toruwainen toisinaan
 taipuya on tappeluungin,

waan ei taida tappelulla
 osotella oikeutta
 eikä toralla totuutta.

Miehen mieli selwä, suora
 ombi niin kuin ohjas, nuora
 joukkoakin johtamaan,
 arwon tielle auttamaan.

Eipä luonu ehdon syissä
 sodamestä synnin pilkku,
 mutta on kuin musta tilkku
 räpäleissä rewityissä.

Kuin syndi ehdolla synnytetään,
 niin tundo tuskalla myrkytetään.

Ero ensin Jumalasta,
 sitte musta synnin muisto
 näyttävät jo näillä mailla
 kadotuksen kauheaksi.

Hepo hyvä rohkeasti
 wasta-mäessä wetääpi,
 josta opin osawasti
 mieskin mielessä pitääpi,
 saapi saaliin hääriessä,
 woiiton wasten-käymisessä.

Mäen alla armahasti
 anna hengätä hewoisen,

ettäs pääset paremmasti
päälle pengerrän poroisen.

Susi suotta tappawainen
surman suuren waikuttaa,
niimbä juonet jatkawainen
mieskin pahan paisuttaa.

Joka sortelee sodassa
wihan alla wiatonda,
sillä sydämen siassa
petoa on perin monda.

Sota-mies on mieletöinä
raatelia aiwan raaka,
niin kuin susi, lauman surma,
turwattomat turmeleexi.

Pää on puinen,
luondo luinen
sillä, jolla julma hengi
ombi hiton oiwa rengi.

Kurja ombi kuollessansa
pahan tehdä parannusta,
kuin ei kuullut kulleisfansa
toisen huonon huokausta,
joka mielen musertaa,
lohdutuksen lopettaa.

Glämän tiellä on tietynä haara,
oikea onni ja vaikea waara:
onni, kuin rakkaus rauhaaksi käy,
waara, jos elossa ei sitä näy.

Wailla rinnan rakkautta,
hyvän halun hartautta
uskon oppi on ikeessä,
wielä siwota siteessä.

Laki luonnon, laki tunnon
meille tuovat menestystä,
koska niitä kuulemalla
kaikki käytetään hyväksi.

Tuskan tuopi oma tundo,
jos ei kestä kungiin kundo
asioilla, askareilla,
merillä ja mandereilla.

Dunen orjat
owat norjat
etuansa etsimään,
waan nyt nähden
toisen tähden
jäykät-toita täyttämään.

Dunen oiwan etsiwäinen,
palkan pyhän pyytäväinen
hyväksensä hyödyttääpi,

laupitansa kaikki wie,
 koska kosto peljättääpi,
 wäristääpi wäärä tie;
 waan ei wailla hartautta
 lahjoiteta laupiutta.

Salwasti on hakewainen
 hengi Herran laupiutta,
 joka händä joutawasti
 palkan tähden palwelempi
 ilman indoa hywyden.

Ninda rakas riemastuupi
 täällä hyvän täyttehestä,
 koska työmme tapastuupi
 syttyneestä sydämeestä.

Pyydä pyhin parannusta
 tehdä terveillä jaloilla;
 sillä silmäin palvelusta
 ombi polwingin pahoilla.

Isä jalo joka aika
 lapsillansa lauhkenta,
 raittiutta rakastaapi
 riemuissisa rinnoissansa.
 Niimbä Isä iäinengin
 suopi sille suosionsa,

joka, wailla wawistusta,
 ombi hyvä, ombi oiwa,
 harras, kiitokseen haluinen.

Missä mies on puuttuwana
 tulewaista tutkimaan,
 oppikon se osawana
 Luojahansa luottamaan,
 joka tuotti tunnoslemme
 järjen walon waroksemme.

Luonnon lujan vaikutukset
 monet ovat vielä oudot,
 joista usein uskojalle
 heräjäwät henget turhat.

Salannut on suuri Luoja
 meidän monda menetystä,
 mutta muista, onnen suoja
 pyys hengen pyhitystä,
 johon käski kääntymään,
 tunnon tielle myöndymään,
 jossa ovat jokaisella
 jäljet järjen loistehella.

Joka järjen jännittää,
 woipi kyllä käsittää,
 mitä hyvä merkitsee,
 taikka paha tarvitsee.

Walistuksen waljetessa
hyvän hyöty arvataan ;
sillä sitä palvellessa
armon owi awataan.

Hyödytys ja hyvän-suondo
owat taiwahan omaiset ,
paatumus ja paha luondo
kurjan helwetin kuwaiset.

Oikeuden oiwa tundo
ombi lahja Laupiaalda
suotu ihmisen su-ulle ;
sitä wailla waan on wielä
itse muoto ihmishyden
härjän wertainen hänellä.

Tunnotoina tuhmuudessa
wäärin hyvä hyljätään ,
wasta hengen walwoessa
synnin syitä pehätään.

Älä anna ajatuksen
pahan päästä pauloistansa ;
sillä se on siivotoina
työngin tyhmän siittäwäinen.

Tahdon alla taipuwaisen
Herran käskyt kuulemaan ,

Synnin halun haisewaisen
 sydämeestä sulkemaan
 woipi kukin kuolewainen
 olla toiwon tundeswainen
 suosioista suuren Luojan,
 armostakin awun suojan.

Mullasta Luoja on ihmisen luonut,
 säilywän sielungin hänelle suonut,
 että nyt ruumihiin ruupu on laina,
 hengemme Herralda lahjana aina.

Ihmisen tahto on, tarkasti tietää
 aikansa alkua elämän tiellä;
 waan mihin wastakin mahtane wietää,
 tuota hän tarkemmin tutkikon wielä.

Rautta hellän kaswatuksen
 lapsen tundo turmellaan,
 koska hullun huwituksen
 alku sille annellaan,
 wielä itse-waldaisuutta
 kunniaksi kutsutaan,
 ilkeyttä, irstaisuutta
 lauhkeasti lausutaan.

Ruma on rupinen porras,
 ilkeänä ihmisen
 poika porrasista rumembi.

Raugeana kasvatettu
 lapsi, waikka wieroitettu,
 käypi kärkeet nielemään,
 ilkeyttä imemään.

Isä moni menoillansa
 itkun syitä synnyttää,
 perinnöksi pojaldansa
 witsat säästän säilyttää.

Waatien warahin neuwomisella,
 käytellen käskynsä kuulemisella
 lastansa keinoin keshvollisiin,
 käyttäkön itsensä isäkin niin.

Ihmisen ilkeys lauha kasvaa
 ehdolla ensin,
 tuskana tunnossa soimulla sortaa
 sielua sitte.

Ehdollis'na elämässä!
 älä anna Adamille
 suotta syytä synnin kaiten,
 koskas itse, ihmis-rukka,
 siität sitä tietten, taiten.

Isä-puoli, äiti-puoli!
 ole orwolle omainen,
 pidä siitä siisti huoli,
 warsin rakas ja wakainen;

sitte sinä arwon saat,
perit itse ilon maat.

Jos isä ilkeä itsensä peittää,
kuin sille sikiä synnytetään,
äitikin hembeä lapsensa heittää,
murhalla hedelmä hävitetään,
ei heitä Herrakan suo sitte säästää,
taiwasta tarjoten pahasta päästää.

Joka ei Jumalan käskyjä kuule,
Luojaansa lakia lujaksi luule,
sille ne selkähän suttia saa,
että ei niitä nyt unhotta maa.

Kauheaa on kaakin-puu,
koviin koulu-mestariista,
laki lujaa, niin kuin luu,
rangaisewa raadollista.

Tuonen tietä tutkittaisfa,
tuomiokin tunnettaisfa
auki ombi ainaiifesti
elo toinen totifesti,
josta paha peljästyh,
hyvän ilo ilmestyy.

Usko jalo Jumalaan,
tulo wielä tuonelaan

waikuttawat waroituksa,
pahastakin paloituksa.

Tulewalla tuomiolla
mukama on muisto-kirja
Isän iäisen kädessä,
joka siihen kungin sielun
menon ombi merkinneenä
aina Adamin ajoista.

Kyllä woipi kymmenesti
häijy hyljätä hywyuden,
waan ei tundo waillinengan
pyydä palkaksi pahunta,
mutta kowan kohdatessa
sitte armoa anoopi.

Tulesta tuli wiriää
alati ainehessa,
synnistä syndi fikää
rinnassa riehuifessa.

Mina synnin saapuweisen
takaus on oma tundo,
jota aiwan angarasti
maksen aika ahdistaa.

Humalasta herätesä
ombi mieli aiwan musta,

synnin houran hävitiessä
tundo täynnä tulistusta.

Kurjan kohta elossansa
oma tundo tuomitsee,
tuonelahan tulduansa
rauhatoina rangaisee.

Kussa vasta kuolon pelko
hengen lahjan herättääpi,
siellä pakko parannusta
waikuttaapi waillisesti.

Itse hyvä ilollansa,
rakkaustin riemullansa
sen, kuin niitä nautitsee,
parahasti palkitsee.

Shmisen ilo on hyvästä työstä
palkinto itse jo ilmangin alla
kuin harras halaus rakastawalla,
kuin rinnan riemusfa sylihin syöstä.

Hyvä on hyvänä hyvängin tähden
aina kuin armahan Luojaansa nähden,
jota sen hartaus halulla waan
walmis on palkata palwelemaan.

Viha kauan kestäväinen
 waiwan meille waikuttaa,
 syndi siitä syndyväinen
 tunnon turstan saavuttaa.

Etsimätä enennystä
 hyvässä, ei hyvä säily;
 joka joessa ei souda,
 ylös käsin yrittäissä,
 wirta wiepi sen takaisin.

Luojan luoksi kuljettaisa,
 lakiansa lausuttaisa
 hyvä sydän syttykön,
 mutta paha peljätkön.

Herran suosio on hinda
 meille hyvästä menosta;
 riemastuupi lapsen rinda
 hyvän isänsä ilosta.

Paiti palkan vaatimusta
 harjoitettu hartahasti
 thömme puhdas kaikin puolin
 weron, voiton wehkehistä
 armon owen auetesä
 hengelle on hedelmäinen;

mutta kansa Raikkiwallan
kauppa käypi kamalaksi.

Kuka muu kuin mieli-puoli
armoa on anowainen,
taiwastakin tahtowainen,
ehkä hyvästä ei huoli.

Syljättyä hyvän-suonnon
turha ombi tuonelasfa
kaikki rauha, kaikki riemu
ehdon syihin eksyneelle,
jota aina joka aika
sönnin muisto musertaapi.

Sundein, waikka waiwaksensa,
toisen tuskän omaksensa
hywällä on hyvän-suondo
iloksensa ihanain,
wailla hyvän waikutusta,
ilman tunnon ilmoitusta,
perittynä pedon luondo
kamala ja kauheain.

Jos on henges häwydoinä
täällä täynnä hirmuisuutta,
älä toivo älydoinä
Herran armon awaruutta.

Muista musta padan pohja
 saunun kautta saastuneena ;
 synnin saunua saastuttaapi
 sielun sitä mustemmaksi.

Kuljettaisfa kunnan tiellä
 rakkaus on siemen siellä
 itäväinen ihmisille
 tuonelahan tulewille.

Tähden tustau muille tuodun
 ombi hirmun oma rauha
 tuh lattuna tuonelaassa,
 tussa kurjat walitukset,
 huudot, sywät huokaukset
 kohisewat korwisansa
 kowin niin kuin kosket kaikki.

Nähtävästi näillä mailla
 wiislaus on vielä wailla,
 jos ei sielumme sisällä
 löydy lähdeitä hywällä ;
 Suojallakin laupiutta,
 hartautta, huruskautta
 kaikki-wiislaus walunpi,
 hywän puolesta puhunpi.

Walolla on woitto,
 koska päiwän koitto

yönne hämärätä häwittää,
 niimbä lämmin loiste,
 pahan menon poiste,
 järki wiisauden wirittää.

Kuonnon luja Ryöstö-wouti,
 kutsuttuna kuolemaksi,
 lainan wiepi laskohonsa,
 waan ei waadi arwoamme,
 eikä kunniaa kufista.

Eipä luowu elämästä
 kuolo muita murtawainen;
 wasta loppu wanhan luonnon
 kuolemangin kufistaapi.

Hywin hurstas, hyvä Luoja
 omibi meille onnen suoja,
 armas niitä auttamaan,
 joilla rinnan rakkautta,
 hengellistä hartautta
 halpanakin hawaitaan;
 mutta hyvän hyljätessä,
 synnin luola sydämessä,
 kufin kurja kosteta n.

Sydän sula syttyneenä
 Luojan luoksi ylenee,

ilkeyttä imeneenä
 arvotoina alenee.

Ensimmäinen ehto ombi
 ihmisellä ilman alla
 saada sydämen hyväksi,
 sitte ombi toivo tulla
 armon kautta autuaaksi.

Armosta elo aljetaan
 onneksi olennille,
 armosta aina kuljetaan
 autuuden asunnoille;
 waan jonne vasta joudutaan
 ja tunne kukin kutsutaan,
 kuin sielu säilyväinen
 on hyvä, hedelmäinen.

Kuule kansa kuolewainen,
 tuonelahan tulewainen!
 älä ehdon erbetysten,
 wäärän woiton wiettelysten
 kautta katso hyödytystä,
 etsi onnen enennyistä.
 Ajattele alahalla
 koto-maata korkealla,
 että's tunnou tuomiossa

isän suuren suosiossa
 löydät lewon pysyväisen,
 armon aina säilyväisen.

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

idm vqf nouimauit

Nimeet.

Sivut.

Sanan laskun koetuksia	• • • • •	3.
Runon tähteitä	• • • • •	35.

Paino-wirheitä.

82 sivulla on tämä 6 rivi pois jäänyt:
laupiaaksi lauhturnainen.

103	—	8	rivissä löytyy: walitusta, luetaan:
			walistusta.
136	—	16	— l: mahan, l: maahan.
137	—	8	— l: tundojon, l: tundojon.

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

1877

~~312. VII. 25.~~

Luom. historia. 1.

Ms B 9598

